MEKONG RIVER COMMISSION
MRC
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជន្លេន និងការកែច្នៃជន្លេន

Culturing Technique of Earthworm and Feed Processing

(Pheretima posthuma)

រដ្ឋបាលជលផល

មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្មទឹកសាប

ឆ្នាំ ២០១១

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជន្លេន និងការកែច្នៃជន្លេន

Culturing Technique of Earthworm and Feed Processing

រៀបរៀងដោយ

លោក **ង៉ាន់ ហេង** ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌល

លោក **សំ ណារិទ្ធ** អនុប្រធានមជ្ឈមណ្ឌល

លោក **រស់ ណារិន** មន្ត្រីបច្ចេកទេសនៃមជ្ឈមណ្ឌល

កែសម្រួលដោយ

ឯកឧត្តម **ណៅ ធូក** ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទទួលបន្ទុកជាប្រធានរដ្ឋបាលជលផល

ឯកឧត្តម **ស្រ៊ុន លឹមសុង** អនុប្រធានរដ្ឋបាលជលផល

ម.ព.ឯ.ក AIDOC

Code: 142-031

Date:

Donated by:

ឧបត្ថម្ភបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

រដ្ឋបាលជលផល និង MRC

ឆ្នាំ ២០១១

មាតិកា

អារម្ភកថា.. ២
សេចក្តីផ្តើម.. ៣
២. លក្ខណៈជីវសាស្ត្រ.. ៣
៣. គំរូអាងសម្រាប់ចិញ្ចឹម.. ៤
៣.១ រោងចិញ្ចឹមសង់ពីឥដ្ឋ.. ៤
៣.២ រោងសង់ពីក្រណាត់កៅស៊ូ.. ៥
៤. ពូជជន្លេន.. ៥
៥. ការផ្តល់ចំណី.. ៥
៦. ការងារគ្រប់គ្រង.. ៦
៧. ការប្រមូលផល.. ៧
៧.១ ប្រមូលផលទាំងស្រុង.. ៧
៧.២ ប្រមូលផលរំលោះ.. ៧
៧.៣ ការដឹកជញ្ជូន.. ៧
៨. វិធីសាស្ត្រផលិតចំណីគ្រាប់.. ៨
៨.១ រូបមន្តទី ១.. ៨
៨.២ រូបមន្តទី ២.. ៩
៩. បណ្ណាល័យសាស្ត្រ.. ១១

អារម្ភកថា

ការងារអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្ម កាន់តែរីកចំរើនឈានឡើងពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ជាពិសេសតំបន់ដែលនៅឆ្ងាយពីដែននេសាទ។ សកម្មភាពនៃការចិញ្ចឹម មានទាំងការចិញ្ចឹមទ្រង់ទ្រាយតូចដែលមានផ្ទៃក្រឡាស្រះចិញ្ចឹមពី ៦ ម៉ែត្រការ៉េឡើង និងឈានទៅការចិញ្ចឹមបែបពាណិជ្ជកម្ម។ ប្រជាកសិករបានចិញ្ចឹមត្រី ទាំងប្រភេទត្រីដែលស៊ីចំណីធម្មជាតិ(ប្លង់តុង) ត្រីស៊ីចម្រុះ និងប្រភេទត្រីស៊ីសាច់ជាអាហារ ដូចជាត្រីអណ្តែង ត្រីឆ្តោរ ។ល។ ជាទូទៅ អ្នកចិញ្ចឹមនៅមូលដ្ឋានមិនសូវប្រើចំណីគ្រាប់ដែលបាននាំចូលពីក្រៅប្រទេសទេ ព្រោះវាមានតម្លៃខ្ពស់ធ្វើឱ្យការចិញ្ចឹមមិនសូវចំណេញ ឬអាចខាតក៏មាន។ ឯការប្រើប្រាស់វត្ថុធាតុដើមដែលមាននៅមូលដ្ឋាន មិនអាចផ្គត់ផ្គង់បានគ្រប់គ្រាន់តាមតម្រូវការទេ ដូចជាកាកសំណល់ផ្សេងៗ កណ្ដៀរ ជន្លេនដែលជីកតាមវាលស្រែ ។ល។ កង្វះខាតខាងលើធ្វើឱ្យត្រីមានកម្រិតលូតលាស់យឺត ដោយខ្វះប្រភពប្រូតេអ៊ីនសម្រាប់ផ្សំចំណីសត្វ។

ជាទូទៅ ប្រភពប្រូតេអ៊ីនសម្រាប់ផ្សំចំណីបានមកពីម្សៅត្រី ម្សៅសណ្តែកសៀង ត្រីកាកសំណល់ កាកសំណល់សត្តឃាត ។ល។ ដើម្បីបង្កភាពងាយស្រួលដល់កសិករក្នុងការផលិតចំណីសត្វ យើងពិនិត្យឃើញថា ការចិញ្ចឹមជន្លេនជាវិធីមួយអាចជួយផ្តល់បន្ថែមនូវវត្ថុធាតុដើមក្នុងការផ្សំចំណីប្រកបដោយគុណភាពខ្ពស់។

មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្មទឹកសាប សូមចូលរួមផ្តល់នូវបទពិសោធន៍ខ្លះៗ ស្តីពីបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជន្លេន មានលក្ខណៈសាមញ្ញដែលប្រជាជនទូទៅអាចយកទៅអនុវត្តបាន និងការកែច្នៃជន្លេនធ្វើជាចំណីគ្រាប់ ដោយប្រើជន្លេនជំនួសម្សៅត្រី។

មជ្ឈមណ្ឌល សូមស្វាគមន៍ចំពោះរាល់ការកែលំអនូវរាល់ចំណុចខ្វះខាត ដើម្បីបង្កើនគុណភាពការយល់ដឹងសម្រាប់ជាផលប្រយោជន៍ទូទៅក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យវារីវប្បកម្មនៅកម្ពុជា។

១. សេចក្តីផ្តើម

ជន្លេនជាប្រភេទសត្វគ្មានឆ្អឹងកង រស់នៅ និងធ្វើការបន្តពូជក្នុងដី។ លទ្ធភាពបន្តពូជរបស់វា អាស្រ័យទៅតាមលក្ខខណ្ឌនៃបរិស្ថានមានលក្ខណៈសមស្រប និងជាពិសេសដីមានជីជាតិល្អ ព្រោះចំណីអាហាររបស់វាគឺសារធាតុសរីរាង្គនៅក្នុងដីនៅកន្លែងដែលវារស់នៅ និងកាកសំណល់ផ្សេងៗនៅទីនោះ។ នៅក្នុងធម្មជាតិ ដីកាន់តែថយជីជាតិ និងរិចរិលពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ធ្វើឱ្យបរិមាណជន្លេននៅក្នុងដីក៏កាន់តែថយចុះដែរ។ វាធ្វើឱ្យដីធូរមានជីជាតិល្អ ដែលជាទូទៅគេបានដាក់ឈ្មោះឱ្យវាថា "អ្នកភ្ជួររាស់ដីធម្មជាតិ និងជាមិត្តសម្លាញ់ដ៏ជិតស្និទ្ធជាមួយកសិករ"។ ដើម្បីបង្កើនបរិមាណជន្លេនឱ្យបានច្រើនតាមតម្រូវការ សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ជាចំណីសត្វ គឺមានតែការចិញ្ចឹមទេ ទើបអាចបំពេញតម្រូវការផ្គត់ផ្គង់បាន។

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជន្លេនមានលក្ខណៈសាមញ្ញមិនស្មុគ្រស្មាញឡើយ តែវាក៏អាស្រ័យទៅលើលទ្ធភាពនៃការរៀបចំទីកន្លែងសម្រាប់ចិញ្ចឹមដូចជា ចំនួនអាង ពូជ និងការផ្តល់ចំណីដល់វាដែរ។ អាងសម្រាប់ចិញ្ចឹម អាចសង់បានច្រើនប្រភេទខុសៗគ្នា តែវាមិនប៉ះពាល់ដល់លទ្ធផលនៃការចិញ្ចឹមឡើយ។ ធ្វើយ៉ាងណារោងសម្រាប់ចិញ្ចឹម ត្រូវសង់ឱ្យមានភាពងងឹតច្រើនជាងពន្លឺ ព្រោះជន្លេនវាធ្វើសកម្មភាពខ្លាំង និងស៊ីចំណីនៅពេលយប់ងងឹត។

២. លក្ខណៈជីវសាស្ត្រ

ជន្លេនជាប្រភេទសត្វរស់នៅក្នុងដី ជម្រៅពី ៥-៧.៥ សង្ទីម៉ែត្រ មានដងខ្លួនទន់ងាយនឹងបត់បែន។ វាចេញពីរន្ធរបស់វានៅពេលយប់ដើម្បីស្វែងរកចំណីតែវាចូលទៅក្នុងរន្ធវិញនៅពេលថ្ងៃរះ។ ចំណីរបស់វាគឺសារធាតុសរីរាង្គនៅក្នុងដីដែលនៅជុំវិញរន្ធរបស់វា និងកាកសំណល់ផ្សេងៗទៀត។ នៅពេលមានភ្លៀងទឹកលិចរន្ធរបស់វាៗចេញក្រៅទៅទីទួល ដើម្បីលាក់ខ្លួននៅក្នុងគំនរសម្រាមផ្សេងៗ។ វាស៊ីសារធាតុសរីរាង្គក្នុងដីជាចំណីអាហារចូលតាមផ្លូវរំលាយអាហារ ហើយបញ្ចេញកាកសំណល់ទៅក្រៅ ដែលមានរាងជាគ្រាប់ៗគរនៅលើមាត់រន្ធរស់នៅរបស់វា។

សរីរាង្គរបស់ជន្លេន

ជន្លេនមានប្រវែងបណ្តោយជាមធ្យមពី ៧-១៩ សង្ទីម៉ែត្រ ជាទូទៅវាមានពណ៌សុកូឡា ឬពណ៌ត្នោត។ ផ្នែកខាងលើនៃខ្នងរបស់វាមានឆ្នូតពណ៌ខ្មៅលាតសន្ធឹងពីក្បាលដល់កន្ទុយរបស់វា។